

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 258 | Sâmbătă, 31 octombrie 2009 - Marți, 31 octombrie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

„CONGRESU’ NOSTRU E ULTIMU’ BAL?!”

„Noiembrie, ultimul bal” a fost ocazia potrivită pentru întemeierea unei mari prietenii între Ștefan Iordache și Dan Pița

„Noiembrie, ultimul bal”, film considerat a fi premonitoriu pentru căderea regimului ceaușist, în special din cauza datei la care urma să aibă loc cel de al XIV-lea Congres, 20 noiembrie 1989, a fost interzis la scurt timp după ce a fost lansat în cinematografe. Regizorul Dan Pița spune povestea necenzurată a acestui film care a făcut istorie și grație interpretării magistrale a actorului Ștefan Iordache.

Perioada de interzicere

După oprirea filmului «Faleze de nisip» în 1983, regizorul Dan Pița mărturisește că a avut câțiva ani statutul de „interzis”: „Nu era o interzicere pe față. Această interzicere se concretiza prin respingeri repetate ale scenariilor propuse și nediuzarea corectă a filmelor. Acest

lucru a început de fapt de la «Nunta de piatră» și a continuat o dată cu «Filip cel bun». Iar motivele pentru amânarea premierelor se găseau întotdeauna: «Sunt prea dure», «N-o să țină», «Nu e momentul».

Acest lucru s-a întâmplat până când regizorul i s-a sugerat să apeleze la literatura clasică sau să înceapă lucrul la unul dintre scenariile premiate la concursul organizat de CCES (Consiliul Culturii și Educației Socialiste). „La acest concurs participau oameni de diferite profesii – intelectuali, oameni ai muncii, studenți, elevi și mai ales cei care nu scriseseră până atunci nici un scenariu. Să nu mai fie totul în mâna profesioniștilor. Un fel de «Cântarea României». Așa se face că mi s-a propus un scenariu («Nefamiliști») după care am făcut filmul «Pas în doi».

Nici lansarea acestei pelicule nu a fost scutită de probleme, filmul fiind vizionat și revizionat de mai multe comisii impuse de cenzură. Eforturile depuse de regizorul Dan Pița pentru aprobarea unui nou scenariu erau din ce în ce mai mari: „Revenind la «Pas în doi» și la «Faleze de nisip», filme care au fost criticate de conducerea de partid, cenzurate și chiar interzise, pentru a putea să-mi câștig existența am fost nevoit să lucrez și la câteva filme de publicitate. Unele pentru Ministerul Turismului, care mi-au prilejuit filmări în toată țara și care mi-au folosit după aceea. Am filmat în mânăstiri, cetăți, în stațiunile turistice Poiana Brașov, Păltiniș, Herculane, Tușnad, Sovata, Felix, în felul acesta văzând și revăzând țara”.

În „perioada de interzicere” (1985-1988), Dan Pița a montat la Teatrul

Mic – pe vremea lui Dinu Săraru – un spectacol cu „Amurgul burghez” după Romulus Guga. Cu Ștefan Iordache, Leopoldina Bălănuță, Gheorghe Visu, Florin Călinescu, Rodica Negrea, Carmen Galin, Dinu Manolache etc... „Am avut șansa de a lucra cu acești mari actori și de a mă apropia de teatru, de a monta pentru prima oară un spectacol pe scena unui teatru cu adevărat profesionist. Aici am înțeles ce este teatrul, cel lucru minunat este să poți da viață unui text folosind mijloacele teatrului. Și mai ales să simți seară de seară răsufierea plină de tandrețe și respect a publicului. Aici, colaborarea mea cu Ștefan Iordache s-a cimentat complet. Aici s-a întemeiat discretă, dar robusta noastră prietenie”.

(Continuare în pag. a II-a)

ACI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Disident arestat

La 31 octombrie 1989, postul Europa Liberă transmitea știrea arestării lui Dan Petrescu.

Terminasem redactarea acestei emisiuni când biroul nostru de la Paris ne-a transmis o informație pe care credem că trebuie să v-o aducem la cunoștință cu promptitudine. Ziarul francez „Liberation”, în ediția sa difuzată în cursul acestei

zile, publică următorul comunicat:

„Scriitorul român Dan Petrescu, care a declarat în urmă cu patru săptămâni o grevă a foamei pentru a protesta față de concedierea sa și a obține o viză de călătorie în Occident, unde intenționa să urmeze un tratament medical, a fost arestat”. Știrea este transmisă de surse demne de încredere de la Iași. Între alte-

le, scriitorul Dan Petrescu, împreună cu alți opozați, a semnat un memoriu în care este respinsă propunerea de realegere a lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român.

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

CALENDAR

31 octombrie (marți)
Soarele a răsărit la 6:51, a apus la 17:07
Luna a răsărit la 8:51, a apus la 17:34
Sărbătoare creștină: Sf. Ap. Stahie, Ample, Urban, Aristobul, Narcis și Apelle

S-a întâmplat la

31 octombrie 1989

● Kadzutosi Sasayama, sprijinit de Partidul Comunist, Partidul Socialist, Partidul Socialist Democrat, ca și de Uniunea Social-Democratilor, a fost ales în cadrul alegerilor, în funcția de primar al orașului Kobe. Rezultatele alegerilor din Kobe au constituit o grea lovitură la adresa partidului Liberal Democrat de guvernământ din Japonia, având în vedere importanța orașului și a scrutinului

● Un cutremur cu o intensitate de 5,5 grade pe scara Richter s-a produs în orașul Tipaza, situat în apropierea capitalei algeriene. El a fost urmat, la un sfert de oră, de o altă mișcare seismică, cu o magnitudine de 4 grade pe scara menționată. Epicentrul a fost fixat la 60 km sud-est de Alger. Potrivit datelor comunicate de Ministerul de Interne al Algeriei, seismul a cauzat moartea a 19 persoane, alte aproape 100 fiind rănite

● După consultările membrilor Consiliului de Securitate al ONU cu privire la progresele înregistrate până atunci în aplicarea Rezoluției 598 din iulie 1987 privind soluționarea conflictului Iran-Irak, președintele consiliului, Yves Fortier (Canada), a exprimat sprijinul deplin și unanim al acestui organ al ONU față de eforturile secretarului general și al reprezentantului său special în direcția reglementării conflictului. Pe de altă parte, el a exprimat preocuparea membrilor Consiliului de Securitate față de absența unor progrese reale în aplicarea rezoluției 598.

Ramona VINTILĂ

JURNALUL ZILEI

Pe valea Bistriței și în Bacău au fost inaugurate noi blocuri și cartiere de locuințe. La Editura Politică a apărut deja „Cuvântarea la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățământului”, citită săptămâna precedentă de Elena Ceaușescu. Noi apariții muzicale pe rafturile magazinelor de profil.

Creșteau orașele țării!

În municipiile și centrele muncitorești de pe văile Bistriței și Trotușului au fost construite 1.769 de aparta-

mente în anul 1989, cu 269 mai mult decât prevedea planul. Și în Moinești, Buhuși, Comănești, Târgu Ocna și Slănic Moldova au apărut noi ansambluri de locuințe cu dotările edilitar-gospodărești necesare. La Bacău se numeau „Bistrita-Iac”, „Mioriței” și „Ștefan cel Mare” (ultimul – un adevărat «oraș în oraș», care urma să totalizeze peste 4.000 de apartamente, fiind prevăzut cu o zonă centrală în care va funcționa un spital cu policlinică, unități școlare, spații comerciale și de servire a populației”).

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

31 OCTOMBRIE

Poate ultima zi de toamnă, atât de albastră, strălucitoare! Aș vrea să stau pe gazonul din preajma Ateneului, cu porumbeii, să-mi întind la soare când o aripă, când alta, lângă soclul poetului nemuritor și rece...

Ori să-mi aștern loc de odihnă, pe treptele de piatră, cu bătrâna care stă fericită, prostită, într-o uitare a timpului, vindicătoare. Sau să mă plimb în Parcul Herăstrău, printre stejarii aprinși în toate culorile slavei.

Eu nu am timp. Timp și timpuri blestemate! Eu m-am întors la redacție, cu numărul pe octombrie făcut zob iarăși. În locul materialelor corectate o dată – și cu cât chin strâns! – trebuie să intre (cam o treime din număr) discursul demen-tului. În întregime.

Tot ce ține de literatură este, fie îndepărtat de tot, fie parazitat de articole politice, discurs, ideologie găunoasă, perisabilă mâine; dar azi, atotstăpânitoare! Și nu mai sunt în stare să rabd, să mă supun, să învăț lecția aceea: „capul ce se pleacă/sabia nu-l taiel!”.

Astăzi am zis, cu voce tare, în redacție: – Dacă mai amânăm puțin numărul ăsta, să vedeți că scoatem discursul, dăm afară toate astea!

(Continuare în pag. a II-a)

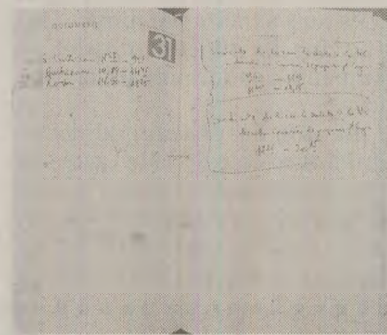
Agenda Elenei Ceaușescu

Marți 31 octombrie 1989, prima primire la Cabinetul 2 a fost înregistrată la ora 8:55. Ultima sedință a Elenei Ceaușescu s-a încheiat la ora 20:55.

În această lungă zi, programul ei a fost monoton. Fiecare parte a zilei a început o printr-o discuție cu Silviu Curticeanu (între orele 8:55 – 9:06 și 14:19 – 14:45). A avut și o întrevedere cu Constantin Radu (orele 14:50 – 15:25).

Restul programului Elenei Ceaușescu au fost trei ședințe de lucru, la săliță, cu Nicolae Ceaușescu între orele 9:40 și 11:15; 11:40 și 13:15; 17:25 și 20:15. Toate cu aceeași temă – „Membri ai Comisiei de propuneri pentru Congres”.

Toate se pregăteau așadar la cel mai înalt nivel pentru funcționarea impecabilă a Congresului. De câteva săptămâni spațiile ziarelor, radio-ului și televiziunii fuseseră înghițite de telegrame,

adeziuni, raportări și omagii aduse liderului suprem de organizațiile de partid. Cei aproape patru milioane de membri de partid încredințaseră delegaților mandatul lor pentru realegerea lui Ceaușescu.

Peste nici două luni însă, cât ce s-a ridicat elicopterul prezidențial, colosul partidului s-a autodizolvat. În zadar toate artificiale la care truseră Ceaușeștii. „Nu s-a exprimat de nicăieri nici

exprimase Vladimir Ilici în multe rânduri, sunt instrumente de propagandă menite să promoveze linia partidului. Presa scrisă fusese avută în vedere, însă, după apariția televiziunii, și ei i s-a aplicat același regim. Forța mai mare de pătrundere a propagandei vorbite i-a făcut pe oficialii de la partid să acorde televiziunii o atenție sporită. Gazetarii din presa scrisă și audiovizuală erau considerați „lucrători pe frontul ideologic”. Oficial, evenimentul toamnei era al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român. Iar propaganda se munea să lase impresia că toată suflarea abia-l așteaptă. Ziarele și spațiul de emisie or fi fost considerate insuficiente ca să acopere o așa mare sărbătoare.

Despre cozi, raționalizarea alimentelor de primă necesitate și despre programul de la televiziune povesteste majoritatea celor puși să depene amintiri din „Epoca de Aur”.

(Continuare în pag. a III-a)

cel mai timid protest, a comentat Dumitru Popescu în memoriile sale. Partidul avea un Secretariat, un Birou Permanent, un Comitet Politic Executiv, un Comitet Central. Nici o reacție, nici un semn de viață. Paralizie generală, mutism, inerție, nici măcar o organizație județeană, mai neconformistă, mai tăfnoasă n-a ieșit din rând, nu s-a zburlit, n-a făcut contestație.

Un asemenea mamut să plece capul sub secure ca o mărtoață jigărită? (...) Partidul n-a putut vorbi în clipa fatală, n-a putut protesta, nu s-a putut opune, fiindcă după fuga lui Ceaușescu, n-a mai avut nici un purtător de cuvânt, nici un cap responsabil activ (...). PCR nu avusese decât un singur lider, un singur patron, un singur stăpân. Și când acesta și-a luat tălpășița a rămas ca un sat fără căini.”

Lavinia BETEA

CEAUȘESCU, VEDEȚĂ TV

Programul televiziunii, mai lung cu o oră în fiecare zi

Radioteleviziunea Română Sinteza propunerilor de îmbunătățire a schemei-cadru a programului de televiziune.

Creșterea programului de televiziune de la 22 ore pe săptămână la 29 ore, prevăzută de Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, permite îmbunătățirea conținutului și creșterea eficienței politico-educative a emisiunilor de televiziune, înfăptuirea în mai bune condiții a sarcinilor ce revin Radiotelevi-

ziunii din Tezele din aprilie, din celelalte expuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, din indicațiile tovarășei Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, prim-viceministru al Guvernului. Astfel, în proiectul noii scheme-cadru, care urmează a se aplica începând de la data de 1 noiembrie, se propune creșterea volumului și frecvenței emisiunilor politico-ideologice și cultural-educative, se asigură cadrul nece-

sar pentru dezbaterile mai aprofundate a problemelor ideologice, economice și de știință, contribuind la creșterea aportului Radioteleviziunii la cunoașterea și însușirea de mase a ideologiei și politicii partidului, a monumentalei opere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la formarea omului nou, la mobilizarea lor în vederea realizării planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială a țării.

(Continuare în pag. a III-a)

Scrisoarea președintelui George Bush către Nicolae Ceaușescu

La 31 octombrie se împlineau nouă luni de când diplomatul Mircea Răceanu, fiul cuplului de ilegaliști Ileana și Grigore, fusese arestat și dus la Rahova, la Direcția Cercetări Penale a Securității. În iulie, Tribunalul Militar Teritorial București îl găsisse vinovat de „trădare prin transmitere de secrete” și îl condamnase la moarte. Recursul formulat de Mircea Răceanu a fost respins în august. Ulterior, a formulat o cerere de comutare a pedepsei.

Pe când aștepta fatalul răspuns, diplomatul a fost întrebat de anchetatorii Securității despre relațiile sale cu George Bush, președintele Statelor Unite ale Americii. La momentul respectiv, mărturisise Mircea Răceanu în volumul memorialistic „Intern 89. Povestea unui condamnat la moarte”, a crezut că Securitatea încearcă să-i smulgă mărturisirea că ar fi fost recrutat de CIA în anii ’70, pe timpul cât Bush fusese directorul Agenției Centrale de Informații (CIA). La capătul lunii septembrie, arestatului i s-a adus la

cunoștință că cererea sa fusese acceptată, și că pedeapsa cu moartea a fost comutată în 20 de ani de închisoare. Din mărînimie, i s-a spus, a acceptat Nicolae Ceaușescu să-l scape de la moarte.

În primele luni din 1990 Gheorghe Petricu, translator de engleză al lui Ceaușescu, i-a spus lui Mircea Răceanu că în septembrie 1989 însărcinatul cu afaceri ad-interim al Statelor Unite la București a solicitat să-l întâlnească pe Ceaușescu, deoarece trebuie să îi remită personal un mesaj din partea președintelui Bush. Gheorghe Petricu a fost de față la primirea și a tradus pentru destinatar conținutul scrisorii. Care l-a iritat peste măsură, a fost de părere martorul ocular. Lui George Bush crede Mircea Răceanu că îi datorează viața. Fără ea, este de părere diplomatul, nu se știe ce soartă ar fi avut cererea sa de comutare a pedepsei. Prezentăm în continuare textul scrisorii prin care George Bush a intervenit la Nicolae Ceaușescu în favoarea diplomatului român. (C.D.)

Stimate domnule președinte,

Mi s-a adus la cunoștință că Mircea Răceanu, care o perioadă îndelungată a fost specialist pentru relațiile cu Statele Unite ale Americii în Ministerul Afacerilor Externe al României, a fost judecat, găsit vinovat de acuzațiile ce i-au fost aduse și condamnat la moarte.

Ca un gest umanitar, vă solicit să excludeți posibilitatea aplicării sentinței capitale în acest caz.

Cu sinceritate, George Bush
Excelentei Sale
Domnului Nicolae Ceaușescu
Președintele Republicii Socialiste România
Nr. 2806/9.10.1989
Arhiva Comitetului Politic Executiv
Nr. 1711/31.X.1989
Document reprodus din volumul Mircea Răceanu, Infern 89. Povestea unui condamnat la moarte, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Prefață de Radu Ioanid, postfață de Adrian Cioroianu, București, Curtea Veche, 2009, p. 545

„CONGRESU' NOSTRU E ULTIMU' BAL?!“

(Urmare din pag. 1)

Portretul unui suflet chinuit

Cei doi prieteni s-au întâlnit mai apoi pe platourile de filmare de la „Noiembrie, ultimul bal”, peliculă care are la bază nuvela „Locul unde nu s-a întâmplat nimic” scrisă de Mihail Sadoveanu. În acest film, Ștefan Iordache a făcut dovada marelui său talent, creionând cu măiestrie greu de egalat, portretul unui suflet chinuit, incapabil de a se deschide în fața vieții, a iubirii, a unei existențe pline de decepții”, mărturiseste regizorul și prietenul Dan Pița. Povestea lui Sadoveanu, în viziunea lui Pița, prezintă viața într-o urbe în care nimic nu are valoare, unde toată lumea așteaptă resemnată cataclismul final. Dincolo de calmul aparent al locului, se profilează însă zbuciumul unei fete fără noroc, care iubește în taină pe nobilul Lai Cantacuzin (Ștefan Iordache), personaj care stă prins în mrejele propriei sale filosofii, incapabil de a face un gest de reparație morală și socială, lăsând în voia sorții omul iubit (Daria Mazu – interpretată de Șoimăța Lupu, balerină la Opera Română), pe mâna unui mic proprietar de moșie, Ortac, cu care aceasta se căsătorește, împinsă de propria familie și mai ales de prăfuita propripedă a târgului de provincie – unde de multă vreme nu se mai întâmplă nimic. „Filmul propune o meditație asupra mizeriei umane, a plafonării vieții de provincie pe care o suportă un om educat, plin de idealuri, de fapt e vorba despre un proces interior cauzat de sinuciderea fetei, pe care eroul și-l face ca pe o autoanaliză. De la proza lui Sadoveanu până la film, multe lucruri erau de pus la punct. În primul rând, autorul romanului face o analiză fină a unui personaj misogin, egoist și incapabil să intervină în propria-i viață. El privește întreaga dramă prin care trece orașul și tânăra femeie ca și cum ar fi un martor, și nicidecum un personaj implicat. Pentru el, totul este permis. Poziția aceasta comodă, dar și lipsită de implicare îi creează pentru început o oarecare detașare, dar este o ne-

utralitate falsă, pentru că toți ochii sunt ațintiți asupra lui. El e singurul care poate mișca obște, orașul, e singurul care poate îndrepta lucrurile, e singurul care o poate salva pe tânăra femeie, față de care are, fără să-și manifeste intențiile, obligații morale și o gingașă afecțiune. Pe scurt, filmul nu avea nimic comun cu realitățile românești ale anilor '80”, explică regizorul.

Paranoia cenzorilor

Totuși, în ciuda acestei evidențe despre care vorbește Dan Pița, producția s-a lovit de „paranoia” cenzorilor. Văzut și revăzut de diverse comisii, filmul a plăcut în intimitatea unora, dar se puneau probleme ce va spune conducerea de partid, comisia ideologică văzând un film atât de straniu pentru gustul șefilor: „Dulea (conducătorul ideologic al cinematografilor din acea perioadă) s-a văzut în dificultate, mai ales că toți cei de la casele de filme, care aveau acces la viziunea filmelor, și mai ales o comisie ad-hoc pe care Dulea o făcuse ca pe un fel de comisie personală ofereau argumente mai mult impotrivă autorilor și pentru ameteirea celor din comisia ideologică. Această comisie ad-hoc era formată din redactori mai vechi sau mai noi care erau capabili să descifreze toate „șopările” (capanele) pe care le strecurau în filmele lor regizorii. Deci, Dulea își crease o comisie de redactori sau critici, mai toți în jurul caselor de filme, pentru a face filmele cele mai sigure, cele mai angajate, care treceau de cenzură fără probleme”.

Așa se face că, vizionat de nenumărate ori, filmul a fost reținut la „cabină”, adică pentru alte viziuneri ulterioare, iar Dulea i-a cerut lui Pița să-i schimbe titlul, pentru că nu se putea prezenta conducerii de partid un film cu titlul „Locul unde nu s-a întâmplat nimic”. „Nu știu cine i-a sugerat o astfel de tămpenie”, se minunează cineastul.

„De câte ori dădeam de necaz, unii dintre colegii de la casele de film mustăceau plicticos și mă priveau cu reproș ca și cum mi-ar fi spus: «Hai mă, nu mai întinde și tu coarda». Deși uneori s-a întâmplat

să fie solidari cu mine. Am întâlnit asta la Marin Teodorescu, Dolfi Solomon, Eugen Mandric și poate încă vreo două persoane, dar în rest îmi reproșau că nu-și pot lua leafa întreagă sau că nu mai căpătau pui la bufet «dacă tu nu faci modificările la film». Mi se cereau liste întregi de modificări.” Personal, regizorul nu crede că titlul i-a speriat pe Dulea și pe cenzori, ci mai degrabă conținutul filmului și mai ales atmosfera de epocă pe care o reda cu farmec și cu simplitate filmul: „Mi s-a propus atunci de către Dulea un alt film, care să fie axat pe o poveste actuală, cu tineri de azi, bineînțeles pentru a amăna prezentarea filmului. Au apărut tot felul de nume de scriitori care ar fi putut să scrie repede un scenariu, iar eu să-l filmez. În felul acesta, filmul după nuvela lui Sadoveanu cu titlul schimbat în „Noiembrie, ultimul bal” urma să fie flancat de un alt film pe o temă actuală, viguros și plin de optimism. Am căutat de acord asupra scriitorului cărui să-i încredințăm scenariul. Era într-adevăr un scriitor pe care eu îl apreciez și-l stimez, și care a scris multe romane, scenarii și piese de teatru de cea mai bună calitate. Era un nume valoros care se alătura proiectului meu, și asta îmi dădea curajul de a scoate proiectul din incurtură. D.R. Popescu e cel care a fost invitat să vadă filmul. Acestuia i-a plăcut foarte mult și după numai două săptămâni mă aștepta cu un scenariu nou pe masa lui de lucru. L-am citit și am pornit imediat la lucru. Scenariul era bun și ignora total canoanele scenariilor care se «fabricau» pe atunci. A ieșit un film bun, «Rochia albă de dantelă», film care a fost terminat repede și promovat în premieră înaintea celui după Sadoveanu. Lui «Noiembrie, ultimul bal» i-a venit rândul să iasă în premieră tocmai în luna noiembrie a anului 1989. El fiind gata din 1988, dar, pentru că nu avea titlul corespunzător, nu a fost difuzat decât în toamnă lui 1989. Când l-a văzut «cineva» pe bulevard la Scala a sărit ca ars. A tipat: «Ce-i cu ăsta, ultimul bal? Congresu' nostru e ultimul bal!». Urma congresul din noiembrie. Acesta a fost cu adevărat ultimul bal”.

Oana-Maria BĂLTOC

„Noiembrie, ultimul bal”, o meditație asupra mizeriei umane în viziunea lui Dan Pița

Filmul „Orașul văzut de sus” a fost campion absolut la difuzări: de 7 ori în 3 ani

Spre sfârșitul anilor '80, redactorii televiziunii române responsabili cu alegerea filmelor de seară aveau o misiune imposibilă. Fără valută la buget, TVR renunțase la filmele occidentale. Și producțiile din „tările frățești” creau probleme. În cinematografia sovietică, de pildă, se simțea aerul proaspăt al glasnostului, iar crimele Armatei Roșii și procesele staliniste au fost detabuizate. Soluția s-a găsit tot în propria „ogradă” artistică. Seară de seară, filmele românești, difuzate și rădifuzate, și-au făcut numărul. Și-a amintit despre perioada „neagră” a filmelor de televiziune Ion Bucher, redactor și șef de secție.

Filmele germane aveau prea mult sex

„Nu am mai primit valută să cumpărăm filme occidentale, care puteau fi achiziționate pe dolari, spune Ion Bucher, aflat pe atunci la a doua experiență în audiovizual, după ce în anii '70 ocupase funcția de vicepreședinte al Comitetului Național al Radioteleviziunii. Și atunci, practic, am avut un timp o convenție cu Arhiva Națională de Filme să ne dea niște filme vechi. Numai că nici acelea nu aveau în contractul de achiziție stipulate drepturi de difuzare la televiziune. Și, după vreo 3-4 luni de experiență, mi-am dat seama că noi suntem în totală ilegalitate. Arhiva s-a speriat, cinematografele au zis «Stop, riscăm, că voi le difuzați, dar cine vi le dă?». Am încercat să le spunem că le-am înregistrat noi, cu copii-pirat. Dar nu au acceptat. Și atunci, cam din 1986, s-a închis robinetul filmelor occidentale. Am continuat totuși, cu mari eforturi, furând, să mai dăm un film la câteva luni și numai filme foarte cunoscute. Era un eveniment. Salvarea era, desigur, în filme socialiste. Pentru acestea aveau valută în ruble, coroane, mărci est-germane. Numai că acolo problemele erau de conținut. Multe dintre acestea erau inacceptabile pentru România. De exemplu, cele mai multe care veneau de la germani erau cu sex. Aveau foarte multe filme polițiste. Rușii puneau problema deschis, a reformării anumitor fațete ale socialismului. Mihailov începuse să lucreze cu occidentali, avea viziuni foarte «ciudate» despre războiul civil, nu mai erau roșii așa buni, începuseră să vadă crime și în tăbăra Armatei Roșii. Ce mai, filmele rusești erau uluitoare. De exemplu, «Prosti» (Iartă-mă), în regia lui Ernest Yasan, cu Natalia Andreichenko, apărut în 1986. În film, 15 muncitori o violează pe o femeie care trebuia să ajungă acasă să se logodească. Ea nu mai are curaj să facă gestul acesta. Filmul nu era realizat prin violență de imagine, dar fără nici un fel de dubiu a ceea ce s-a întâmplat. Și nu erau niște derbedei, lumpeni, boschetari, erau muncitori! Și se întâmpla în Moscova socialistă a anilor 1981-1983. Cum să dai la televiziune un asemenea film, despre clasa muncitoare? Deoarece funcționa teribil sistemul ăsta: ieși un om, un caz, extrapolezi, și spui că acel om este sistemul, deci nu poți să ataci sistemul.”

Primăria model – favorita „Tovarășului”

Soluția s-a găsit, ca și în economie, pe plan local. De la naftalină au fost scoase pelicule vechi. Campionul absolut al viziunilor a fost producția „Orașul văzut de sus”, lansat în 1970. Filmul avea și un alt atu: plăcuse „Tovarășului”, argument hotărâtor pentru încă o programare. „Rămăneau filmele românești, care erau cal de bătaie cravașat până la sânge și ajuns mărtoagă. De exemplu, filmul «Orașul văzut de sus», regizat de Lucian Bratu, cu Margareta Pogonat, George Constantin, Ilarion Ciobanu, Ica Matache, Zephi Alsec. Un film bun, interesant. A fost difuzat în decurs de 3 ani de 7 ori! Este despre o profesoară care este aleasă primăria într-un oraș cu probleme care constau într-un șantier plin de derbedei care se aciuaseră acolo. Se îmbătau, se băteau, făceau scandal. Și vine această femeie, inginer constructor, care pune piciorul în prag. Ceauștilor le-a plăcut foarte mult. De câte ori era un impas, mai-marii TVR-ului se întrebau: «Ce film le-a plăcut în ultimul timp?». «Orașul văzut de sus», le răspundeam. «Asta să fie dat». Mergeam întotdeauna la sigur și așa am ajuns să difuzăm filmele care ridicau cel mai puțin probleme. Însă, la un moment dat, fondul de asemenea filme ajunsese atât de mic, încât repetiția începuse să fie ucigătoare. Adică să difuzați un film de 7 ori în 3 ani, film care, la rândul lui, a făcut vreo 2,5 milioane de spectatori în sală... Și aveam perfect conștiința inutilității difuzării. Ce să mai spună filmul acesta și cui? În 1974-1975, când am plecat eu din cinematografie, unele filme se difuzau la televizor fără probleme. Când am venit în 1981 începuseră problemele, iar în 1984 nu mai îndrăzneau nimeni. Pentru că se strângea șurubul, se îngusta canalul, imperativele de patriotism începuseră să fie atât de rigide, absurde, încât era greu să găsești ceva care să-i satisfacă pe cei din conducere, să spună Ceaușescu «Bravo, măi!». Filmele alea erau câteva. Mai era ceva. Era cumpănată obsesia scenelor de sex. Ce însemna pe atunci scene de sex? Orică rochie ridicată cu trei-patru palme deasupra genunchiului. Orică început de scenă de dragoste. Nu mai spun de viol, de chestii de genul acesta.”

Telecinemateca, o amintire

Ion Bucher își amintește și despre anii buni ai Televiziunii Române, când filmele lui Fellini, Cukor sau Renoir pătrundeau în casele românilor. „Până în 1989, repertoriul de filme al televiziunii a fost într-un impas. Sigur că era de preferat să mai vezi un film a treia sau a patra oară decât să vezi «Cântarea României» duminică seara. Dar nu se poate spune că în această perioadă TVR a făcut cultură prin cinematografie. În timp ce în '70, când am venit la televiziune, miercuri seara Telecinemateca, prefațată de Suceanu, prezenta capodoperele pe serii: mari regizori (italieni, francezi, americani), mari actori (Bette Davis, în diverse roluri). Miercuri seara, când era Telecinemateca, strălădeau pustii. Imediat după jurnal, când începea filmul. Încet-încet s-au dus și Telecinemateca, și prezentatorii. Deranjau teribil chipurile, nu trebuia să se vadă oameni care se fac cunoscuți, care își fac imagine pe seama televizorului. Au dispărut autorii de rubrici, care aveau cinci-șapte minute de prefață. Mereu alții, ca nu cumva să facă urmă.”

Florin MIHAI

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

(Cred că am început să spun prea multe, cu voce tare. Am cam uitat că „cine limbă lungă are/șapte ani sapă la sare...”). O, Doamne, mizeria care pune stăpânire pe stomace – dar și pe spirite, pe vâz, pe auz – orașul cotidian – dar și pe visele somnului, dar și pe insomniile noastre, pe „aerul liber”, dar și pe cel din cochilia în care te ascunzi. Renunțasem la fumat, azi, cu hârtoagele sub braț, venind spre casă, știind ce chin mă așteaptă, mi-am luat iar porția de otrăvă.

Florenta Albu, Zidul mator (Pagini de jurnal) 1970-1990, București, Cartea Românească, 1994, p. 424

Cu Lidia, la mormântul bătrânilor ei. Le-am dus pentru ziua morților un braț de flori. Am trăit o clipă teama sfârșitului, apoi mi-am revenit. Și în RDG, ample manifestatii în

favoarea reformelor democratice. Nou lider est-german, Egon Krentz, a plecat azi la Moscova pentru a se întâlni cu Gorbaciov.

Până și în Bulgaria se fac simțite noile tendințe de reformare democratică. Todor Jivkov însuși s-a pronunțat pentru necesitatea unui pluralism politic. Asta înseamnă (pentru el) că își taie singur craca de sub picioare; se pare însă că e nevoit să o facă.

Victor Felea, Jurnalul unui poet leșez. Ianuarie 1955 – martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 736

Oradea, de ziua morților. Stranie senzație de comunicare cu ai mei. Seamănă cu premonițiile unei reîntâlniri apropiate. Nici o teamă de sfârșitul incontestabil. O mare liniște.

Mircea Zaciu, Jurnal. IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 453

Victoire se îmbracă în vehiculul de București pentru conjuncția cu Vio. Închei recenzia la „Efigii” și o expediez lui Mircea Braga. La Cenuclu, pentru deschidere, nu vin decât niște babaci, deși cenuclul poartă numele „Generația Nova”. Bebe mă unge șef-suprem, Gherasă și secrete. Nu pot să fiu serios. Îndrăznesc, amical, să întreb ce au mai citit și se uită la mine ca la un martian. „Noi scriem, doar pentru asta e cenuclul, să arătam ce-am scris”. Și arată „poezii” patriotice, semănătoriste. Pe Gherasă îl ung la suflet, citește și el despre „glie”, „mumă”, „inimă”, „pământ”, „mormânt”, „soare”, „ogoaie”. Când „gătează”, surdă și observă că poezia celorlalți nu are „metafore”. Dezamăgit, dar radiind, apreciez versurile lui Bebe și, apoi, o fac pe teoreticianul, vorbesc în general, ce pagubă mare produc poeziei retorismului și sentimentalismului. Epigramele de la sfârșit înseamnă atmosferă, se hohotește, se aplaudă. Epigramiștii vor părerea

mea, că doar sunt critic și mai comit și texte umoristice. Sunt „bune”, ale dlui Luncășu chiar „superbe”, ca de obicei, ale dlui Ispășoiu trebuie să acorde mai mare atenție ritmului, măsurii, rimei și poantei. Nu-i spun că n-are nici un dram de umor. Sunt uunge șef-suprem, Gherasă și secrete. Nu pot să fiu serios. Îndrăznesc, amical, să întreb ce au mai citit și se uită la mine ca la un martian. „Noi scriem, doar pentru asta e cenuclul, să arătam ce-am scris”. Și arată „poezii” patriotice, semănătoriste.

Pe Gherasă îl ung la suflet, citește și el despre „glie”, „mumă”, „inimă”, „pământ”, „mormânt”, „soare”, „ogoaie”. Când „gătează”, surdă și observă că poezia celorlalți nu are „metafore”. Dezamăgit, dar radiind, apreciez versurile lui Bebe și, apoi, o fac pe teoreticianul, vorbesc în general, ce pagubă mare produc poeziei retorismului și sentimentalismului. Epigramele de la sfârșit înseamnă atmosferă, se hohotește, se aplaudă. Epigramiștii vor părerea mea, că doar sunt critic și mai comit și texte umoristice. Sunt „bune”, ale dlui Luncășu chiar „superbe”, ca de obicei, ale dlui Ispășoiu trebuie să acorde mai mare atenție ritmului, măsurii, rimei și poantei. Nu-i spun că n-are nici un dram de umor. Sunt uunge șef-suprem, Gherasă și secrete. Nu pot să fiu serios. Îndrăznesc, amical, să întreb ce au mai citit și se uită la mine ca la un martian. „Noi scriem, doar pentru asta e cenuclul, să arătam ce-am scris”. Și arată „poezii” patriotice, semănătoriste.

Constantin Trandafir, 1989. Vedere din provincie. Jurnal, București, Editura Vestala, 2009, p. 207-208

În octombrie 1989, împreună cu ambasadorul Petre Gigea, am fost primiți, la cerere, de Maxime Gremetz, secretar al PCF. Petre Gigea a transmis, verbal, din partea PCR, invitația ca o delegație a PCF să participe la al XIV-lea Congres al PCR. A exprimat convingerea că,

DIN ARHIVA CC AL PCR

Pași spre detensionarea relațiilor româno-maghiare

În ziua de 31 octombrie a.c., tovarășul Ion Stoian, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al CC al PCR, l-a primit în audiență pe Pal Szuts, ambasadorul Republicii Ungaria la București, la cererea acestuia.

Cu acest prilej, ambasadorul a înmănat o scrisoare de mulțumiri din partea tovarășului Rezo Nyers, președintele Partidului Socialist Ungar, în care se exprimă mulțumiri pentru mesajul adresat Congresului al XIV-lea al PMSU și pentru felicitările ce i-au fost transmise din partea conducerii Partidului Communist Român cu prilejul alegerii sale în funcția de președinte al Partidului Socialist Ungar.

După ce a prezentat conținutul scrisorii, ambasadorul Republicii Ungaria a spus că, de curând, aflându-se la Budapesta, a avut o discuție îndelungată cu tovarășul Rezo Nyers, președintele PSU, care i-a indicat să prezinte dorința sa accentuată de colaborare cu Partidul Communist Român cu România. Rezo Nyers consideră că în perioada următoare vor trebui căutate împreună posibilități de apropiere între cele două țări și popoare, pentru a examina în comun problemele care s-au acumulat și de a găsi posibilități ca acestea să fie rezolvate pe calea discuțiilor.

Conducerea Partidului Socialist Ungar, a continuat ambasadorul, este conștientă că nu se va putea rezolva

totul dintr-o dată. Vor mai rămâne multe probleme și pentru viitor.

Este însă necesar să începem contactele, să lărgim sfera discuțiilor și să acționăm împreună pentru înlăturarea obstacolelor care stau în calea colaborării noastre.

Ambasadorul a exprimat disponibilitatea Partidului Socialist Ungar și a conducerii sale de a examina orice propunere și inițiativă a României, a Partidului Communist Român, menită să ducă la multiplicarea contactelor și la îmbunătățirea relațiilor bilaterale.

Tovarășul Ion Stoian a mulțumit pentru scrisoare, asigurându-l că aceasta va fi prezentată imediat conducerii partidului nostru.

În continuare, a exprimat ambasadorului Republicii Ungaria dorința partidului și statului nostru de a dezvolta raporturile dintre România și Ungaria, de a găsi posibilități pentru înlăturarea asperităților apărute. Pentru aceasta însă este necesar, înainte de toate, încetarea oricăror manifestări ostile României, declarații antiromânești făcute de personalități politice, persoane cu funcții de răspundere pe linie de stat și de partid din Republica Ungaria, precum și a oricăror acțiuni antiromânești din Ungaria, ca, de exemplu, demonstrații antiromânești din fața Ambasadei române de la Budapesta, care au avut loc zilele trecute.

Dacă într-adevăr se dorește îmbunătățirea raporturilor, atunci trebuie să înceteze aceste manifestări antiromânești care nu servesc apropierii între popoarele celor două țări, nu creează atmosferă prietnică unor discuții menite să ducă la soluționarea problemelor apărute. În ceea ce ne privește, vom acționa consecvent pentru îmbunătățirea și dezvoltarea raporturilor bilaterale, pe baza respectului reciproc, în interesul ambelor popoare și al socialismului.

În cadrul întâlnirii, exprimându-se dorința noastră de a stabili raporturi de colaborare cu noul partid, s-a reinnoit invitația adresată PMSU de participare la Congresul al XIV-lea al Partidului Communist Român, precizându-se că invitația rămâne valabilă pentru Partidul Socialist Ungar.

S-a exprimat convingerea că prezența delegației Partidului Socialist Ungar la Congresul al XIV-lea va oferi posibilitatea unor discuții largi asupra modalităților de colaborare în viitor și a dezvoltării acestora în toate domeniile dintre România și Ungaria, în interesul ambelor noastre popoare și al socialismului.

31 octombrie 1989

2 ex. IS/VS

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

(Urmare din pag. 1)

Ecoul la ecou

Nici nu s-au isprăvit bine ecurile din presă la Cuvântarea Elenei Ceaușescu de la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățământului, că a și apărut în librării, sub egida Editurii Politice. Degeaba căteau scriitorii, mai ales tinerii poeți din România, că nu li se publicau volumele depuse de ani în edituri.

O lucrare bună și de interes – cum erau toate cuvântările politice și lucrările științifice ale „Tovarășilor” – apărâu imediat în tiraje de sute de mii de exemplare și dispăreau repede în rafturile bibliotecilor și birourilor „tovarășilor cu răspunderi”. Asemenea cărți împodobeau și standurile românești la expozițiile internaționale. Traduse, publicate și difuzate din bugetul național.

Timp de bilanț

și terapii de grup

Conferințele de dare de seamă și alegeri par a fi în interpretarea gazetarilor adevărate ședințe terapeutice de grup. La întreprinderea Laminorului de Tablă Galați, delegații și-au amintit de momentul 1969, când primiseră titlul de „Erou al Muncii Socialiste”. De-atunci încoace organizațiile de bază din toate secțiile întreprinderii „și-au afirmat din plin capacitatea de organizare și mobilizare”, au oferit „exemplu demne de muncă dărză, dăruită, de abnegație muncitorească”.

După acest apogeu al stimei de sine, a urmat în algoritm și cel al criticii și autocriticii. Potrivit dării de seamă, analizând „cu exigență comunistă” rezultatele obținute până atunci, frunțașii au apreciat că puteau fi și mai bune „dacă s-ar fi acționat mai decis pentru eliminarea unor lip-

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Ecoul la ecou

Nici nu s-au isprăvit bine ecurile din presă la Cuvântarea Elenei Ceaușescu de la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățământului, că a și apărut în librării, sub egida Editurii Politice. Degeaba căteau scriitorii, mai ales tinerii poeți din România, că nu li se publicau volumele depuse de ani în edituri.

O lucrare bună și de interes – cum erau toate cuvântările politice și lucrările științifice ale „Tovarășilor” – apărâu imediat în tiraje de sute de mii de exemplare și dispăreau repede în rafturile bibliotecilor și birourilor „tovarășilor cu răspunderi”. Asemenea cărți împodobeau și standurile românești la expozițiile internaționale. Traduse, publicate și difuzate din bugetul național.

Timp de bilanț

și terapii de grup

Conferințele de dare de seamă și alegeri par a fi în interpretarea gazetarilor adevărate ședințe terapeutice de grup. La întreprinderea Laminorului de Tablă Galați, delegații și-au amintit de momentul 1969, când primiseră titlul de „Erou al Muncii Socialiste”. De-atunci încoace organizațiile de bază din toate secțiile întreprinderii „și-au afirmat din plin capacitatea de organizare și mobilizare”, au oferit „exemplu demne de muncă dărză, dăruită, de abnegație muncitorească”.

După acest apogeu al stimei de sine, a urmat în algoritm și cel al criticii și autocriticii. Potrivit dării de seamă, analizând „cu exigență comunistă” rezultatele obținute până atunci, frunțașii au apreciat că puteau fi și mai bune „dacă s-ar fi acționat mai decis pentru eliminarea unor lip-

CUVINTAREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARAȘEI ELENA CEAUȘESCU

surî” precum aprovizionarea tehnico-materială sau respectarea disciplinei tehnologice.

Campionii ricinului

În telegrame adresate „Tovarășului”, comitețele județene Olt, Teleorman, Galați, Dâmbovița, Vaslui, Vrancea, Neamț și Covasna ale PCR raportau terminarea recoltării porumbului și obținerea unor producții medii de 27.300 kg, 27.000 kg, 23.800 kg, 23.350 kg, 22.900 kg și, respectiv, 21.600 kg la hectar. Comitețele județene Mureș și Ialomița ale PCR raportau încheierea recoltării sfeclei de zahăr și realizarea unor producții medii de 125.300 kg și, respectiv, 114.300 kg la hectar. În județul Giurgiu, rodise bine ricinul – 6.100 kg la hectar. Iar roșiile din Vâlcea (111.270 kg la hectar!) au întrecut așteptările.

Noutăți muzicale

În București s-a redeschis clubul de jazz din cadrul Centrului de creație și cultură socialistă „Cântarea României” din București. În desfășurarea evenimentului, pe scena clubului

au prestat nume cu greutate ale jazzului cântat pe plaiurile mioritice: Anca Parghel, Johnny Răducanu și Mircea Tiberian. Rămânând în sfera muzicii autohtone, presa anunța apariția a două noi discuri produse de „Electrecord”: Loredana Groza și Gabriel Cotabita. „Cei mai în vogă artiști ai momentului” adăugaseră în palmares, fiecare în parte, cel de-al doilea LP.

Contribuție românească la patrimoniul literar mondial

UNESCO lansa un catalog de opere românești. Texte fundamentale, cu caracter filosofic sau istoric, poeme epice, legende, fabule și epopei românești, note de călătorie, tratate de estetică și piese de teatru însumau 850 dintre cele mai reprezentative opere. Trădusă în peste 70 de limbi, „colecția are drept scop să contribuie la difuzarea internațională a patrimoniului literar mondial”, scria România Literară în pagina de recenzii.

Centre culturale în paragină

Sătenii din Silistraru, județul Brăila, erau nemulțumiți de modul în care era administrată singura instituție de învățământ din localitate. „În centrul satului Silistraru, există o clădire ce aparține școlii generale. O dată cu trecerea ireversibilă a timpului s-a degradat, rămânând doar umbra din impunătoare clădire de altădată. Din păcate, zelul unor cadre didactice de a renova clădirea s-a lovit de inerția factorilor din comuna Traian. Mai nou, acest spațiu ce vrea să fie centru de cultură și creație a fost reprofilit în loc de cazare. Atunci, unde se vor recrea tinerii după o zi de muncă?”, se întreba Nicu Gagu, delegatul locuitorilor din Silistraru, într-o scrisoare adresată revistei Flacăra.

Adela Cristina TEODORESCU

Sportul Studentesc și Victoria București s-au impus în deplasare

O etapă care a confirmat încă o dată forma foarte bună a echipei Dinamo București, elevii lui Mircea Lucescu reușind a 10-a victorie din tot atâtea partide. Liderul a spulberat și pe FCM Brașov, deși nu l-a avut în teren pe titularii Răduciuiu și Lucescu. Nu a fost însă ușor pentru Dinamo, care a ratat o sumedenie de ocazii, iar acestea se puteau răzbuca, pe contraatac Caciureac ratând două situații foarte bune, la una dintre ele Mateuț scotând de pe linia porții. În cele din urmă, roș-albii au punctat prin Daniel Timofte, Sabău și Vaiscovi, care a reușit o „dubla”. Surpriza etapei a produs-o Sportul Studentesc, care a învins la Moreni, unde este foarte greu de câștigat, având în vedere influența Ministerului de Interne în ceea ce privește gruparea dâmbovițeană. Unicul gol al „studentilor” din Regie a fost înscris de Sorin Răducanu în debutul meciului, astfel că Sportul a reușit pentru moment să iasă din subsolul clasamentului. Universitatea Craiova, una dintre revelațiile sezonului, a ratat în ultimele secunde o victorie la Cluj Napoca. După ce Săndoi a deschis scorul pentru olteni în minutul 77, se părea că victoria nu mai poate scăpa elevilor lui Sorin Cârțu, care au dominat finalul. Numai că, în ultimul minut, după o mare ratare a lui C. Gheorghe (pe numele lui real Ceaușilă Gheorghe, interzis însă în acele vremuri datorită asemănării cu numele președintelui Ceaușescu), clujenii au reușit o egalare nesperată, prin Biro, iar oltenii au pierdut un punct foarte important, însă au rămas pe locul 3. O altă formație cu pretenții, dar cu aceeași influență ca Flacăra Moreni, Victoria București, a învins la Pitești, 1-0, prin golul marcat de Ursea. Gazdele au rămas „lanterna roșie” a clasamentului, cu doar 4 puncte. La Ploiești, „găzarii” au

Gabi Balint înscrie unul din cele trei goluri ale sale din partida Steaua – Jiul Petroșani FOTO: Revista SPORT

CLASAMENT

1. DINAMO	10	10	0	0	37-3	20p
2. Steaua	10	8	1	1	24-4	17
3. Univ. Craiova	10	6	3	1	19-7	15
4. FC Bihor	10	6	0	4	27-18	12
5. Petrolul	10	5	2	3	18-11	12
6. Victoria	10	5	2	3	12-10	12
7. Inter Sibiu	10	5	1	4	18-21	11
8. FCM Brașov	10	4	2	4	11-21	10
9. Sportul	10	4	1	5	12-12	9
10. Farul	10	3	3	4	14-14	9
11. FC Olt	10	3	3	4	13-13	9
12. SC Bacău	10	3	2	5	13-24	8
13. Flacăra	10	3	1	6	11-15	7
14. Jiul	10	3	1	6	8-18	7
15. Corvinul	10	3	1	6	7-24	7
16. "U" Cluj	10	1	4	5	8-21	6
17. "Poli" Timișoara	10	1	3	6	13-19	5
18. FC Argeș	10	2	0	8	7-17	4

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Manifestările de stradă de la Berlin iau amploare

Raportul Ambasadei României la Berlin

Către Ministerul Afacerilor Externe
31 octombrie 1989, ora 18:10
Tovarășului Constantin Oancea, adjunct al ministrului,

În legătură cu evoluția situației politice din RD Germania, informăm în continuare următoarele:

1. Manifestările de stradă nu au încetat, iar în ultimele zile au crescut chiar în intensitate și amploare. Se estimează că numai ieri, 30 octombrie, când au avut loc mari demonstrații în orașele Berlin, Leipzig, Halle, Magdeburg, Schwerin, Suhl etc. numărul participanților s-a ridicat la peste o jumătate de milion de cetățeni (la Leipzig, după datele oficiale, 200.000). Lozincile demonstrațiilor se referă la libertatea presei, libera circulație, libertatea de asociere, desființarea privilegiilor, legalizarea organizațiilor autonome etc. Toate demonstrațiile s-au desfășurat pașnic. Organele de poliție și de securitate nu au intervenit. Primul-secretar al Comitetului PSUG al Capitalei, G. Schabowski, a declarat, în cadrul dialogului cu cetățenii, că „demonstrațiile vor face parte din cultura politică a RDG”.

2. În întreaga țară se desfășoară ample dezbateri, cu participarea reprezentanților din conducerea de partid și de stat, din economie, cultură, ministere, combinate etc. Unele dezbateri se transmit în direct la radio sau televiziune. Dintre aspectele cel mai mult discutate, remarcăm următoarele:

Înstituirea unor comisii de anchetă pentru elucidarea abuzurilor organelor de poliție în timpul demonstrațiilor din 7 și 8 octombrie (președintele Prezidiului politiei din Berlin, general locotenent F. Rausch, a exprimat surpriza, în public, pentru unele acte de brutalitate comise de câțiva polițiști).

Legalizarea opoziției. Conducerea PSUG nu a dat un răspuns clar la această cerere. În practică însă, toate grupările politice autonome sunt tolerate și acționează nestănenit. În Corpul Diplomatic se apreciază că legalizarea unor organizații cum ar fi „Noul Forum” este numai o chestiune de timp. O anumită îngrijorare a provocat constituirea unui Partid Social-Democrat care a solicitat aderarea sa la Internaționala Socialistă.

Rolul conducător al partidului, reafirmat în cuvântarea inaugurală rostită de Egon Krenz, începe să fie pus în discuție. Partidele care până acum au acționat, sub conducerea PSUG, în cadrul Blocului Democratic (creștin-democrații, liberal-democrații, național-democrații și Partidul Democratic al țărănilor) ridică problema egalității în drepturi. Recent, Manfred Gerlach, președintele Partidului Liberal-Democrat, s-a pronunțat pentru constituirea unei comisii care să analizeze din punct de vedere constituțional, politic, social etc., rolul conducător al PSUG.

Regândirea rolului și structurilor organizațiilor de masă și obștești. Dis-

cuții extrem de ascuțite și controversate au loc în cadrul organizației Tineretului Liber German. Numeroși tineri cer dizolvarea acestei organizații sau menținerea ei doar ca o organizație-cadru care să cuprindă uniuni autonome pentru elevi, studenți, tineri muncitori, soldați etc. Mari frământări au loc în organizațiile sindicale. Președintele Prezidiului, Harry Tisch, membru al Biroului Politic al CC al PSUG, a fost somat să se retragă. Prezidiul federației va decide la 17 noiembrie (se consideră că H. Tisch va fi eliberat din Biroul Politic, la Plenara din 8 noiembrie, după care va pierde și funcția în fruntea sindicatelor). Există în rândul muncitorilor inițiativa creării unor „sindicate libere”.

Au început, de asemenea, dezbaterile publice privind reînnoirea sistemului economic. Elaborarea unor concepții noi reclamă o perioadă mai îndelungată. De la relațiile apropiate, am aflat că Egon Krenz a adresat primilor-sectari regionali o scrisoare, în care le cere să facă tot ce le stă în putință pentru mobilizarea oamenilor în vederea îndeplinirii planului pe acest an. Se estimează că planul cincinal nu va fi îndeplinit. (...) 3. Din surse a reprezentanței permanente a RFG, am reținut aprecierea că guvernul federal este dispus să concureze cu Egon Krenz într-un mod constructiv, deoarece noul conducător de partid și de stat al RDG a dovedit că este hotărât să infaptuiască reforme profunde. A rezultat însă că partea vest-germană speră că evoluția politică internă din RDG să meargă în sensul transformărilor din Polonia și Ungaria. Diplomații vest-germani au subliniat că ei au înregistrat cu interes declarațiile publice ale unor reprezentanți ai PSUG, potrivit cărora „se va studia experiența din URSS, Polonia și Ungaria”. Aceiași diplomați au arătat că este îmbucurătoare o anumită tendință de „dezideologizare” a relațiilor dintre cele două state germane.

În orice caz, constatăm că în ultimele zile au dispărut din presă orice fel de atacuri la adresa RFG. Ieri, 30 octombrie, a fost scoasă de la televiziunea RDG emisiunea „Canalul Negru”, transmisă săptămânal timp de aproape 30 de ani, în care comentatorul Karl Eduard von Schnitzler critica în termeni sarcasici politica guvernului vest-german. Mișloacele de informare vest-germane au salutat „punerea pe liber a ultimului război rece”. Diplomații vest-germani apreciază că alinierea RDG la linia politică a lui Gorbaciov oferă o șansă reală pentru redeschiderea „problemei germane”.

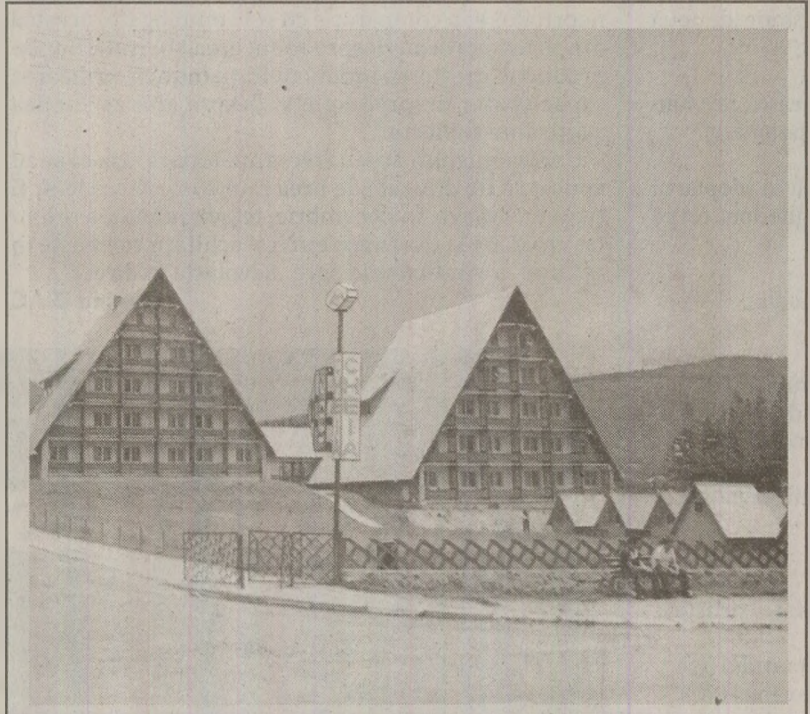
Gheorghe Caranfil
Document din volumul:
1989 – Principiul dominoului.
Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Rețegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 260-262

DIVIZIA A, ETAPA A 10-A
Dinamo – FCM Brașov 4-0
Vaiscovi ('31, '67), Sabău ('61), Timofte I ('81)
FC Argeș – Victoria 0-1
Ursea ('74)
Inter Sibiu – SC Bacău 3-0
Predatu ('6, '12, '76)
Petrolul Ploiești – Corvinul 6-0
Băscă ('8, '16), Stroia ('23-autogol), C. Lazăr ('43), Mocanu ('75), O. Grigore ('84)
Farul – „Poli” Timișoara 3-2
M. Popa ('2), L. Mihai ('35, '81)/ Oloșutean ('62, '70)
Moreni – Sportul Studentesc 0-1
Săndoi ('7)
„U” Cluj Napoca – „U” Craiova 1-1
Biro ('90)/ Săndoi ('77)
FC Olt – FC Bihor 2-1
Pena ('2), Șuvagău ('21)/ Cheregi ('54)
Steaua – Jiul Petroșani 5-0
Balint ('55, '76-pen, '90-pen), D. Petrescu ('72), Ungureanu ('83)

reușit scorul etapei, 6-0 cu Corvinul Hunedoara, urcând în plutonul fruntaș. Urmărirea liderului, Steaua București, a trecut la pas de Jiul Petroșani, scor 5-0, într-un meci jucat în devans și în care internaționalul Gabi Balint a marcat de trei ori. Raportul suturilor la poartă a fost unul cum rar se poate întâlni la un meci de primă divizie: 44-0 în favoarea steliștilor! Cu trei zile înainte de disputarea acestei etape, au fost programate două restanțe: Universitatea Craiova – FC Bihor 4-1 și Sportul Studentesc – Farul Constanța 0-0. Etapa viitoare programează un meci derby, Universitatea Craiova ~ Dinamo București, oltenii anunțând că vor face totul să aducă prima înfrângere dinamoviștilor.

Daniel STAN

SALUTĂRI DIN... PRAHOVA!

Cabane turistice

ORIZONTAL: 1) Cabană în Munții Bihorului situată în apropierea peșterii cu același nume, peșteră declarată monument al naturii. 2) Cabană în Dobrogea la care este acces prin Predeal. 3) Cabană (plecare 1.456 m și sosire 1.050 m) la care se ajunge prin Predeal. 4) Cabană în Munții Gutâiului la numai 676 m altitudine – Cu repetiție la Babarunca! 4) Lac în Scoția – Maghiar. 5) Apă amestecată cu gheață (reg.) – Cabană în Munții Făgărașului la numai 600 m altitudine la care se poate ajunge și prin orașul Victoria. 6) ... și alta tot la poalele Făgărașului care are utilitate pentru antrenamente – La ieșirea de la Crint! 7) ... și alta la intrarea la Durăul – Este proaspăt și curat la cabană. 8) Iarna la carnaval! – Trăsurică japoneză. 9) Înmă de eroul – „Câmpul lui...”, cabană în Munții Vâlcănelui – Tudor Ianiu. 10) Două cabane în Munții Bucegi, una „Hotel” la cota 1.400 m altitudine și alta „Cămin” la 925 m – Cabană în Munții Rarău (680 m) cu acces prin Cămpulung Moldovenesc.

Munții Vâlcănelui cu acces prin gara Lupeni.

VERTICAL: 1) Eleganța lui Piersic! – Cabană în Munții Bârslei la 1.243 m altitudine la care este acces prin Predeal. 2) Cabană (plecare 1.456 m și sosire 1.050 m) la care se ajunge prin Predeal. 3) Cabană în Munții Gutâiului la numai 676 m altitudine – Cu repetiție la Babarunca! 4) Lac în Scoția – Maghiar. 5) Apă amestecată cu gheață (reg.) – Cabană în Munții Făgărașului la numai 600 m altitudine la care se poate ajunge și prin orașul Victoria. 6) ... și alta tot la poalele Făgărașului care are utilitate pentru antrenamente – La ieșirea de la Crint! 7) ... și alta la intrarea la Durăul – Este proaspăt și curat la cabană. 8) Iarna la carnaval! – Trăsurică japoneză. 9) Înmă de eroul – „Câmpul lui...”, cabană în Munții Vâlcănelui – Tudor Ianiu. 10) Două cabane în Munții Bucegi, una „Hotel” la cota 1.400 m altitudine și alta „Cămin” la 925 m – Cabană în Munții Rarău (680 m) cu acces prin Cămpulung Moldovenesc.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dictionar: RAA, INIE, ARMA

Milcovul 1989

NOMENCLATURA

Partea invizibilă a salariului unui nomenclaturist

Michael Voslensky, istoric rus, profesor de istorie la Universitatea Lumumba din Moscova și deținător al unor funcții academice importante, membru el însuși, pentru o perioadă, al Nomenclaturii, a făcut popular în Vest termenul de „nomenclatură” prin analiza detaliată a stilului de viață a acestei categorii sociale și politice a aparatului politic sovietic. În Occident, Voslensky este considerat unul dintre specialiștii eminenți în politică sovietică. Redăm mai jos un fragment din cartea care l-a consacrat în Vest, „Nomenclatura”.

„Pachetele” lui Stalin constituiau unul dintre elementele cu grijă disimulate ale tratamentului de care beneficia nomenclatura. Bunurile despre care va fi vorba aici pot fi incluse fără vreo dificultate în categoria, cât se poate de familiară economiștilor sovietici, a „parților invizibile dintr-un salariu”. Expresia a rămas uzuală până la începutul anilor '70, dată la care a fost înlocuită cu expresia „fonduri de consum social” care acoperă un anumit număr de prestații gratuite, precum cazarea la o casă de odihnă, dreptul la o locuință, locuri la creșe, la grădiniță sau în tabere de pionieri, utilizarea caninelor din spitale sau a clinicilor. Partea din aceste prestații care îi revine fiecăruia, în particular salariatului sau muncitorului, „mediu”, este calculată de Oficiul central de Statistică al URSS, care pornește, cu falsă naivitate, de la principul că locurile disponibile sunt împărțite egal între toți și că cei mai defavorizați profită chiar în mai mare măsură de ele. Astfel încât, în cele din urmă, un salariat mediu poate foarte bine să constate că statistica îi atribuie un loc într-o casă de odihnă rezervată Comitetului Central, consiliului de miniștri sau KGB-ului, sau o locuință într-o vilă de Stat. Ori toți salariații din URSS știu cu siguranță că aceste lucruri le sunt inaccesibile. Este, de altfel, motivul pentru care i s-a schimbat denumirea: aparatul CC a început să și pună întrebări asupra expresiei „partea invizibilă a salariului” și a descoperit conotații ironice.

În ceea ce privește clasa nomenclaturistilor, această „parte invizibilă” a salariului, este, dimpotrivă, perfect vizibilă, fără vreo urmă de malitiozitate. Multul deci să se caute o altă expresie. Trebuie doar să nu mai fie aplicată în cazul prestațiilor de tipul locului la creșă, ci doar acelor venituri anexe, legate de un loc anume din ierarhia nomenclaturii.

Să amintim, în primul rând, onorariile plătite pentru publicarea unei cărți, a unui articol sau pentru susținerea unei conferințe. Un autor poate foarte bine să scrie precum Tolstoi că asta nu îi va da certitudinea că va fi vreo dată tipărit. Toate războaiele dispun de o „fișă a autorului” pe care figurează calitatea de membru de partid, naționalitatea, pregătirea, profesia și numele organismului al cărui angajat este cel interesat. Eu însumi am fost redactor și am avut ocazia să completez acest gen de fișe. Directivele sunt simple: se publică prioritar membrii de Partid, de origine rusă („minoritarii” sunt admiși,

de asemenea, spre deosebire de evrei, considerați indezirabili), cu pregătire bună (o diplomă universitară, dacă e posibil. Ideal pentru cel interesat este să fie în același timp titularul unui post în sânul nomenclaturii. Dacă, pe deasupra, se întâmplă ca angajatorul său să fie CC al Partidului sau orice altă instanță a Partidului, el își poate permite să scrie orice: se va căuta cineva care să-i rescrie textul, care o dată îmbunătățit i se va prezenta cu umilință, după care i se vor livra „autorului” onorarii considerabile. Ceea ce explică de ce toți nomenclaturistii scriu articole, iar mulți dintre ei chiar au cărți publicate. Talentul lor înăscut nu are nimic de a face cu toate acestea.

Presă Partidului este cea care plătește, în URSS, onorariile cele mai mari. Nici un cotidian nu plătește mai bine decât Pravda, nici o revistă nu este mai generoasă decât revista Komunist. Remunerația a scăzut continuu în presă de la începutul anilor '50. Dar nomenclatura este la adăpost de aceste fluctuații: o „lucrare” de autor este întotdeauna plătită cu 300 de ruble pentru 24 de pagini dactilografate, așadar echivalentul salariului trimestrial al unui muncitor mediu.

Există pentru nomenclatură o a doua sursă de venituri anexe: călătoriile în străinătate. În acest domeniu, decizia aparține în întregime aparatului de Partid (și KGB-ului, dacă este vorba despre o deplasare într-o țară capitalistă). Oricine știe că fericții aleși sunt filtrați cu grijă și că doar pentru nomenclaturisti obstacolele administrative ridicate în calea candidaților la voiaj sunt o joacă.

Dată fiind lipsa cronică de bunuri de consum care afectează URSS-ul și alte țări ale socialismului real, produsele străine nu numai că sunt extrem de căutate, mai ales din cauza prestigiului social pe care acestea le conferă, ci și pentru că ele reprezintă un adevărat capital: este foarte ușor să le vinzi scump. Se întâmplă ca anumiți nomenclaturisti să se debaraseze astfel – evident printr-un intermediar – de obiectele cumpărate în străinătate, devenite deodată „inutile”, asta dacă nu cumva, deja li se par plictisitoare.

Se poate renunța, la limită, la serviciile prieteniei mătusii. Cedând insistențelor nomenclaturii, Statul sovietic a știut să găsească o formulă legală ce permite achiziționarea de bunuri vestice. Sunt de găsit, în fiecare stat al comunității socialiste, magazine în care se pot face cumpărături pe valută.

Lată o invenție originală! Nu există pe lume alt Stat, nici printre țările industrializate, nici printre cele în curs de dezvoltare, care să se fi gândit să înființeze un lanț complet de magazine, restaurante și baruri care nu acceptă moneda națională. Nefericitul care nu are la el o sumă anume în valută sau certificate care se pot cumpăra contra valută nu va putea intra într-un astfel de așezământ decât sub amenințarea confruntării cu faimosul portar despre care am mai vorbit.

Sistemul a fost introdus în ciuda

faptului că în Uniunea sovietică (și în alte țări ale socialismului real) se ignoră inflația – dacă ne raportăm, cel puțin, la declarațiile oficiale – și a faptului că rubla reprezintă moneda cea mai stabilă din lume. La început de lună, „Izvestia”, organ guvernamental, publică regulat cursul de schimb valutar. Cetățeanul simplu, foarte puțin la curent cu particularitățile sistemului monetar internațional, nu vede aici decât o stupidă înșiruire de cifre care tind în general să dovedească faptul că fluctuațiile ce afectează piața sunt favorabile rublei, deși oricine știe că este imposibil să schimbi ruble pe orice altă monedă.

Nomenclaturistul care merge în străinătate este, în schimb, la curent: cifrele care figurează în tabel au sens, și chiar poate cumpăra valută cu aceste ruble. Pe baza acestor parități el își va procura bani străini. Este de ajuns să arate autorizația oficială la ghișeele Băncii de Comerț exterior, situată pe strada Neglinnaia, la Moscova, pentru a schimba o anumită cantitate de ruble. Se va strădui mereu să vândă cât mai multe ruble posibil, pentru că se desparte fără regrete de moneda cea mai stabilă din lume. Cu valuta pe care nu o va cheltui în timpul deplasării va cumpăra, prin intermediul agențiilor comerciale sovietice din străinătate, bunuri numite „certIFICATE”. Există trei categorii de certificate: cele din prima categorie pot fi procurate în schimbul valurilor forte, provenind deci din țări capitaliste; cea de-a doua categorie, schimbând bani ce provin din lumea a treia; cea de-a treia categorie de certificate pot fi cumpărate pe bani din țările socialiste. Această ierarhie se regăsește în interiorul anumitor magazine sau al unor secțiuni din magazine: cele mai bune produse, care pe deasupra sunt și produsele cele mai ieftine, sunt vândute în schimbul certificatelor din prima categorie; cele mai puțin bune în schimbul certificatelor „socialiste”. Rublele astfel „certIFICATE” și rezervele de valută obținute în timpul sejurului în străinătate permit chiar cumpărarea în Uniunea sovietică a unor mașini sau a unui apartament cooperator.

Lată cum, sfidând toate regulile matematicii, dar în acord cu principiile socialismului real, nomenclaturistul ajunge să realizeze un câștig substanțial schimbând moneda stabilă pe moneda „inflaționistă”. Operațiunea este cu atât mai avantajoasă cu cât contingentul de valută alocat funcționarilor care merg în străinătate nu se deduce din veniturile încasate curent pe teritoriul național, ci li se adaugă acestora. Partea invizibilă a salariului primit de un șef de sector și de către alți numeroși funcționari ai nomenclaturii contribuie la lărgirea prăpastiei care îi separă pe acești demnitari de restul cetățenilor sovietici. Dar există alte privilegii, indirecte, care transformă această prăpastie într-un adevărat abis.

Fragment din volumul „Nomenclatura” de Michael Voslensky, Editura Belfond, p. 224-227
(Traducere din limba franceză de Eliza DUMITRESCU)

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

ITFR București încadrează paznici cu domiciliul în București sau Sectorul Agricol Ilfov.
Institutul de Biologie, cu sediul în Strada B. P. Hașdeu numărul 8, București, încadrează prin transfer în interesul serviciului următorilor personal: electrician automatist și instalator sanitar. Solicitanții trebuie să aibă minimum 10 ani vechime în specialitate și domiciliul stabil în București.
I.S. Decorativa, cu sediul în Strada Latină numărul 8, Sector 2, încadrează conform Legii 12/1971, următorul personal: primitor-distribuitor cu gestiune, muncitor necalificat cu atribuțiuni de pază (cu domiciliul stabil în București).

VÂNZĂRI

Vând mașină de tricatat marca Brother, cu cartela.
Vând butelie aragaz și reșou electric cu un ochi.
Vând servanță bar florentină de nuc cu roțile, oglindă ramă sculptată, bibliotecă stejar, birou mic, rochii, încălțăminte, poșete din piele pentru damă, pardesiu, țevi aramă.
Vând garsonieră două camere, hol mare, Strada Mihai Bravu, îmbunătățiri.

tv 31 octombrie 1989

19:00 Tejeurnal
19:30 Partid și țară (o unică voință). Deplină aprobare de către întregul nostru partid și popor a propunerii privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român și a documentelor pentru Congresul al XIV-lea
19:50 Suprema unitate de granit
Cântece patriotice, revoluționare
20:05 În dezbateri: Documentele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român
Înnoirea și modernizarea producției și produselor
20:25 Programul de organizare și modernizare a localităților țării
Orizonturi de viață nouă
20:45 Teatru TV
Împlinire
Scenariu TV de Vlad Galin
Cu: Dem Rădulescu, Emil Hossu, Vistrian Roman, Margareta Pogonat, Adriana Șchiopu, Adina Popescu, Aurora Leonte, Virginia Rogin, Daniel Tomescu, Violeta Berbiuc, Julieta Strâmbeanu-Weigen, Aurelian Napu
Regia artistică Constantin Dimischiotu
21:50 Tejeurnal
22:00 Închiderea programului

vremea

În țară vremea a fost în general închisă în cea mai mare parte a țării, iar aerul mai mult noros. Ploi ce pot avea și caracter de aversă și burnițe au căzut pe arii relativ extinse din nordul, centrul și estul țării și pe alocuri în rest, la munte. La peste 1.500 m, precipitațiile au fost trecătoare și sub formă de lapoviță și ninsoare. Vântul a prezentat unele intensificări la munte din nord-vest cu viteze până la 70 km/h. Temperaturile maxime au fost în general între 14-17 grade, iar minimele între 2-12 grade. În București, vremea a fost în general închisă, iar cerul mai mult noros, favorabil ploii slabe trecătoare. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă a fost în jurul valorii de 18 grade, iar cea minimă între 7-9 grade. S-a semnalat ceață.

amintiri

